

Löpande attitydmätning om tobak och nikotin 2024

Kontakt: Helen Stjerna
Kontakt på Novus: Peter Blid
Datum: 2024 – 06 – 19

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2	Specifik fråga till	
Bakgrund & Genomförande	3	målgruppen 14-18 år	38
Läsanvisning rapport	4	Bakgrundsfrågor	40
Sammanfattning och kommentarer	5	Om Novus undersökningar	43
Resultat	11		
VAR-index	12		
ETIK-index	17		
Skäl till att börja/avstå	22		
Kunskap	31		

Bakgrund & Genomförande

BAKGRUND

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av A Non Smoking Generation. Syftet med undersökningen är att över tid fånga allmänhetens inställning till och användning av tobaks- och nikotinprodukter. Den första mätningen genomfördes 2016 och har sedan dess följts upp årligen.

RESULTAT

Resultaten levereras i en diagramrapport. Markerade signifikanta skillnader i rapporten (kön, ålder, utbildning och storlek ort) är i jämförelse mot totalen. *En signifikant skillnad innebär att ett värde i en undergrupp, t.ex. kön, avviker från totalvärdet i så stor utsträckning att det inte kan ses som slumpmässigt.*

Resultatet är efterstratifierat, dvs. i efterhand viktat mot kända populationstal i syfte att korrigera eventuella skevheter i stickprovet jämfört med målpopulationen.

GENOMFÖRANDE

Antal genomförda intervjuer:

Allmänheten 18-79 år: 1065

Unga 14-18 år: 304

Fältperiod 20 maj – 10 juni 2024

Undersökningen är genomförd via webb-intervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, vilket garanterar representativa resultat. Detta innebär att resultaten är generaliserbara till den aktuella målpopulationen.

Samtliga respondenter under 18 år har rekryterats genom Sverigepanelen via en förälder. Samtliga föräldrar har först fått ge sitt godkännande för att barnet ska få delta i undersökningen.

Signifikanta skillnader mellan målgrupperna redovisas med hjälp av rosa rutor.

Signifikanta skillnader mellan åren 2024 och 2023 redovisas med gröna och rosa pilar, en grön pil indikerar en signifikant ökning, en rosa pil en signifikant minskning.

MÅLGRUPP

Undersökningens två delmålgrupper:

Allmänheten
18-79 år

Ungdomar
14-18 år

FELMARGINAL

Felmarginalen är ett mått på osäkerheten i en skattning av en parameter. Felmarginalens storlek beror på andelen som svarar samt antalet intervjuer som har genomförts. Nedan ses exempel på felmarginaler vid olika utfall i undersökningen:

Vid 1 000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 2,5%

Vid utfall 50/50: +/- 3,2%

Vid 300 intervjuer:

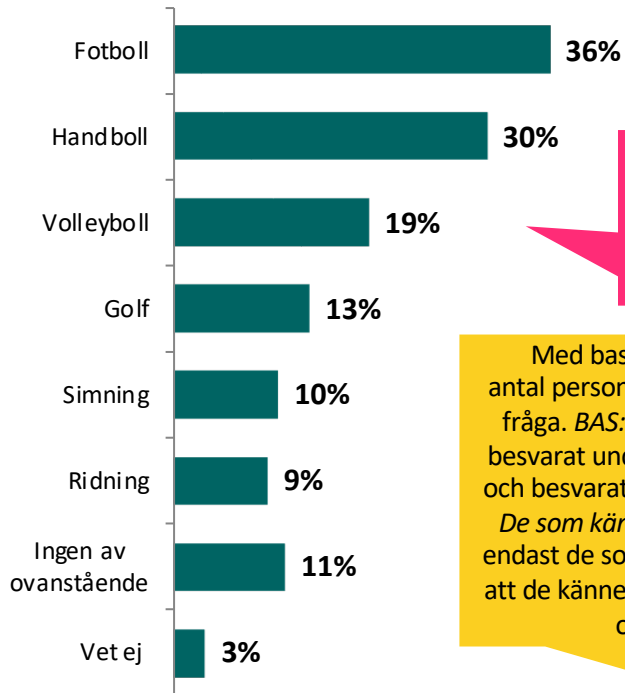
Vid utfall 20/80: +/- 4,5%

Vid utfall 50/50: +/- 5,7%

Läsanvisning rapport

FRÅGA: Vilka av följande idrotter är du intresserad av? *Flera svar möjliga.*

Andelarna i diagrammet visar hur respondenternas svar fördelar sig per svarsalternativ.

Med bas menas antal intervjuer/ antal personer som har svarat för denna fråga. **BAS: Totalt** innebär att alla som besvarat undersökningen har fått frågan och besvarat den. Om basen t.ex. är **BAS: De som känner till företag X** menas att endast de som i en tidigare fråga uppgett att de känner till företag x har fått frågan och besvarat den.

BAS: Totalt (n=1000)

Om respondenterna har kunnat svara fler än 1 svar på frågan anges detta efter frågetexten. Det kan också stå t.ex. *Max 3 svar*. Andelarna i diagrammet kommer mest sannolikt summera till mer än 100% då varje respondent har kunnat avge mer än 1 svar.

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Fotboll (36%)

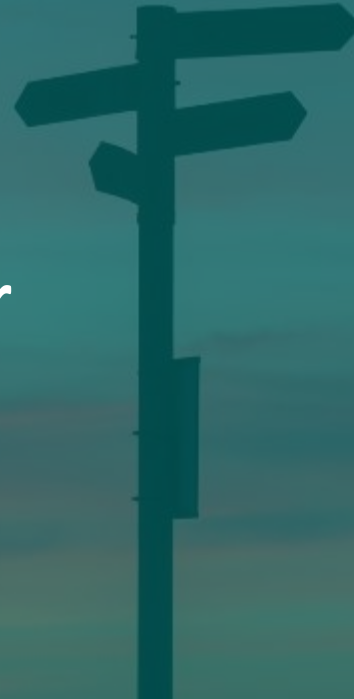
- Kvinna (41%)
- Ålder 18-29 år (42%)
- Högsta utbildning: Universitet (41%)

Du läser signifikanserna på detta sätt:

Rubriken Fotboll 36% = andelen för totalen, visas i diagrammet till vänster. Med "Kvinna 41%" menas att kvinnor i signifikant högre utsträckning än totalen är intresserade av fotboll.

En signifikant skillnad innebär att ett värde i en undergrupp, t.ex. kön, avviker från totalvärdet i så stor utsträckning att det inte kan ses som slumpmässigt.

Sammanfattning och kommentarer

Sammanfattning

(1:5)

VAR-index

- Allmänheten: Majoriteten tar avstånd ifrån samtliga påståenden om var det är okej att röka (72-97%).
- 14-18-åringar: Även i den yngre målgruppen tar majoriteten avstånd ifrån samtliga påståenden om var det är okej att röka (63-92%).
- Båda grupper: Drygt nio av tio tar avstånd ifrån påståendena om att det skulle vara okej för elever att röka i grundskolan och att röka i närheten av barn.
- Jämförelse: Allmänheten uppger i signifikant högre grad att det inte är okej att elever i grundskolan röker (97% vs 91%) och att elever i gymnasiet röker (78% vs 63%).

ETIK-index

- Båda grupper: Att röka i en bil när man färdas tillsammans med ett barn/ungdom anser nästan samtliga i båda målgrupper inte vara okej (98-96%).
- Jämförelse: Allmänheten uppger i signifikant högre grad att det inte är okej att: köpa cigaretter till någon under 18 år (97% vs 88%).

Sammanfattning (2:5)

Skäl att börja respektive avstå

- Allmänheten: Signifikant fler tycker att barnarbete inom tobaksindustrin är skäl nog att avstå från tobak jämfört med föregående år. (59% vs 54%). Svarsalternativet hälsorisker/risk för sjukdomar (94%) fortsätter att uppfattas som det främsta skälet till att avstå från tobak.
- 14-18-åringar: Även i den yngre målgruppen uppges hälsorisker/risk för sjukdomar (93%) vara det främsta skälet till att avstå från tobak.
- Jämförelse: Den största diskrepansen mellan målgrupperna syns i svarsalternativet "dålig andedräkt och hy" där det skiljer 16 procentenheter. Bland allmänheten uppfattar åtta av tio (80%) att en graviditet skulle vara skäl nog att avstå från tobak, att jämföra med den yngre målgruppen där nära sju av tio (66%) uppger samma sak.
- Allmänheten: Kompisars påverkan (92%) tros fortsatt vara den främsta anledningen till varför man börjar röka.
14-18-åringar: Även för de unga anses kompisars påverkan vara den främsta anledningen till varför man börjar röka (89%).
- Jämförelse: 14-18-åringar svarar i signifikant högre utsträckning än allmänheten att psykisk (11% vs 19%) och fysisk (32% vs 59%) ohälsa är orsaker till varför man börjar röka.
- Allmänheten: Orsaker till varför man tros testa nya nikotinprodukter - anledningar som kompisars påverkan (84% vs 70%), verkar mindre farligt (74% vs 70%), viljan att passa in (65% vs 54%) är några av de som ökat signifikant sedan föregående mätning.
- 14-18-åringar: Kompisars påverkan (88% vs 79%) och viljan att passa in (74% vs 65%) tros vara de främsta orsakerna till varför man testat nya nikotinprodukter. Bägge dessa ökar signifikant sedan föregående mätning.
- Jämförelse: Den största diskrepansen mellan målgrupperna syns i svarsalternativet "mår psykiskt dåligt" och "viljan att passa in". Där det skiljer sig 16 procentenheter vs 9 procentenheter. En stor skillnad mellan målgrupperna ser vi även när det kommer till svarsalternativet "förebilder använder tobak", där skiljer det sig 8 procentenheter.
- Båda grupper: Det som motiverade en mest att sluta röka är främst insikterna om hälsoriskerna.

Sammanfattning

(3:5)

Kunskap

- Allmänheten: Signifikant fler uppger att det är lätt att få tag på nikotinportioner när man är under 18 år (51% vs 38%). Signifikant ökning är det även när det kommer till att få tag på cigaretter och e-cigaretter sedan föregående mätning. Störst ökning är det när det kommer till e-cigaretter, ökar med 16 procentenheter.
- 14-18-åringar: Drygt en av tre (65%) ser ofta reklam för nikotinportioner i sociala medier, det ökar signifikant sedan föregående mätning.
- Jämförelse: Den största diskrepansen mellan målgrupperna syns i svarsalternativet "det är lätt att få tag på nikotinportioner/vitt snus när man är under 18 år" där det skiljer 21 procentenheter.
- Båda grupper: Bland allmänheten uppfattar nära hälften (49%) att det är lätt att få tag på e-cigaretter när man är under 18 år. Bland de unga uppfattar nära sju av tio (66%) att det är lätt att få tag på e-cigaretter när man är under 18 år. Även detta är en signifikant skillnad.
- Allmänheten: Drygt nio av tio (92%) instämmer i påståendet om att nikotin ökar risken för hjärt-/kärlsjukdomar. Påståendet "barn som arbetar på tobaksfabriker blir ofta nikotinförgiftade" ökar signifikant sedan föregående mätning (64% vs 69%).
- 14-18-åringar: Signifikant fler uppger att nikotin kan ge inlärningssvårigheter sedan föregående mätning (43% vs 52%).
- Jämförelse: I den yngre målgruppen är det signifikant fler som svarar "vet/tror att det stämmer" för följande påståenden:
tobaksindustrin orsakar massiv skogsavverkning (50% vs 57%), nikotin ökar risken för psykisk ohälsa (45% vs 64%), nikotinet i vitt snus och e-cigaretter framställs av tobak (35% vs 43%) och att nikotin kan ge inlärningssvårigheter (36% vs 52%).

Resultat del 1

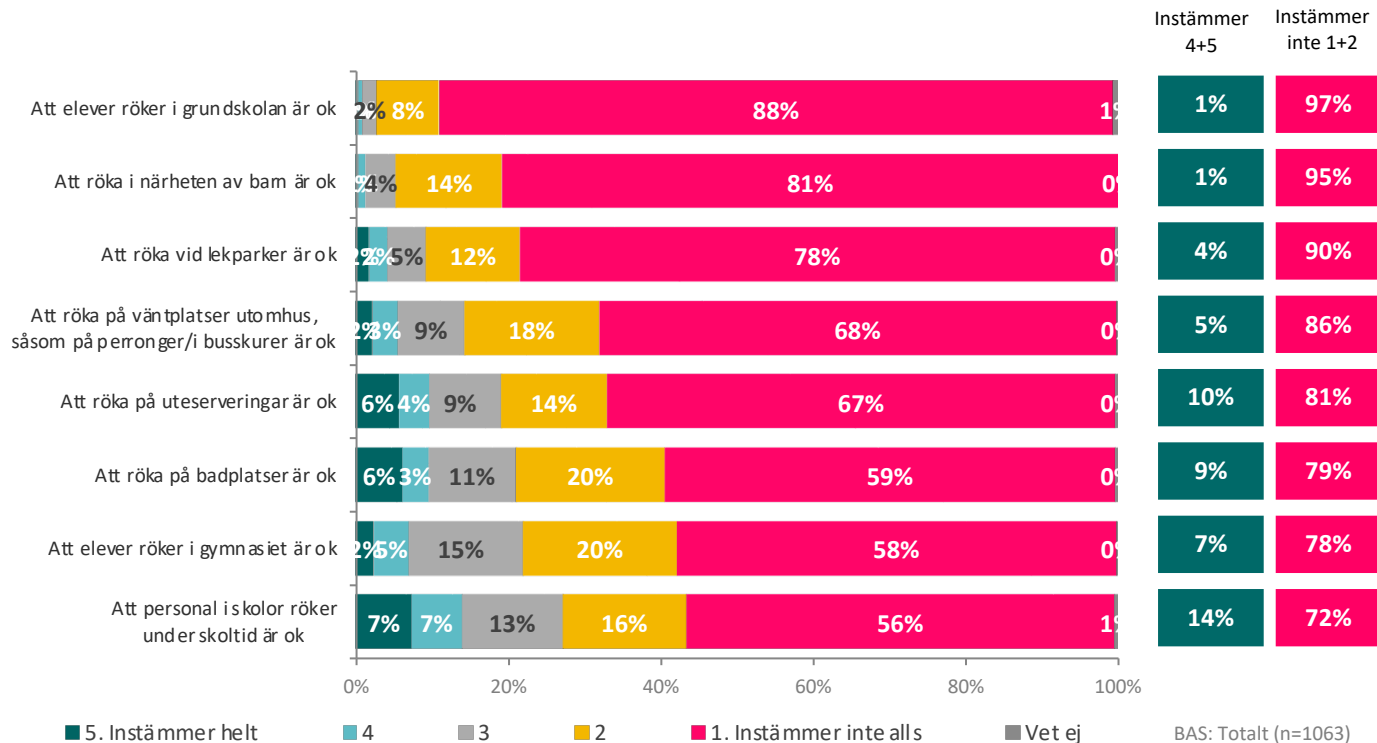

VAR-index

Majoriteten tar avstånd ifrån samtliga påståenden

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar instämmer inte i högre grad:

Att röka vid lekparken är ok (90%)

- Ålder - 65-79 år (96%)

Att röka på väntplatser utomhus, såsom på perronger/i busskurer är ok (86%)

- Ålder - 65-79 år (91%)
- Utbildning - Universitet/högskola (91%)

Att röka på badplatser är ok (79%)

- Ålder - 65-79 år (87%)

Att elever röker i gymnasiet är ok (78%)

- Ålder - 65-79 år (89%)
- Ålder - 50-79 år (85%)

Jämförelse mellan åren 2016 – 2024

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

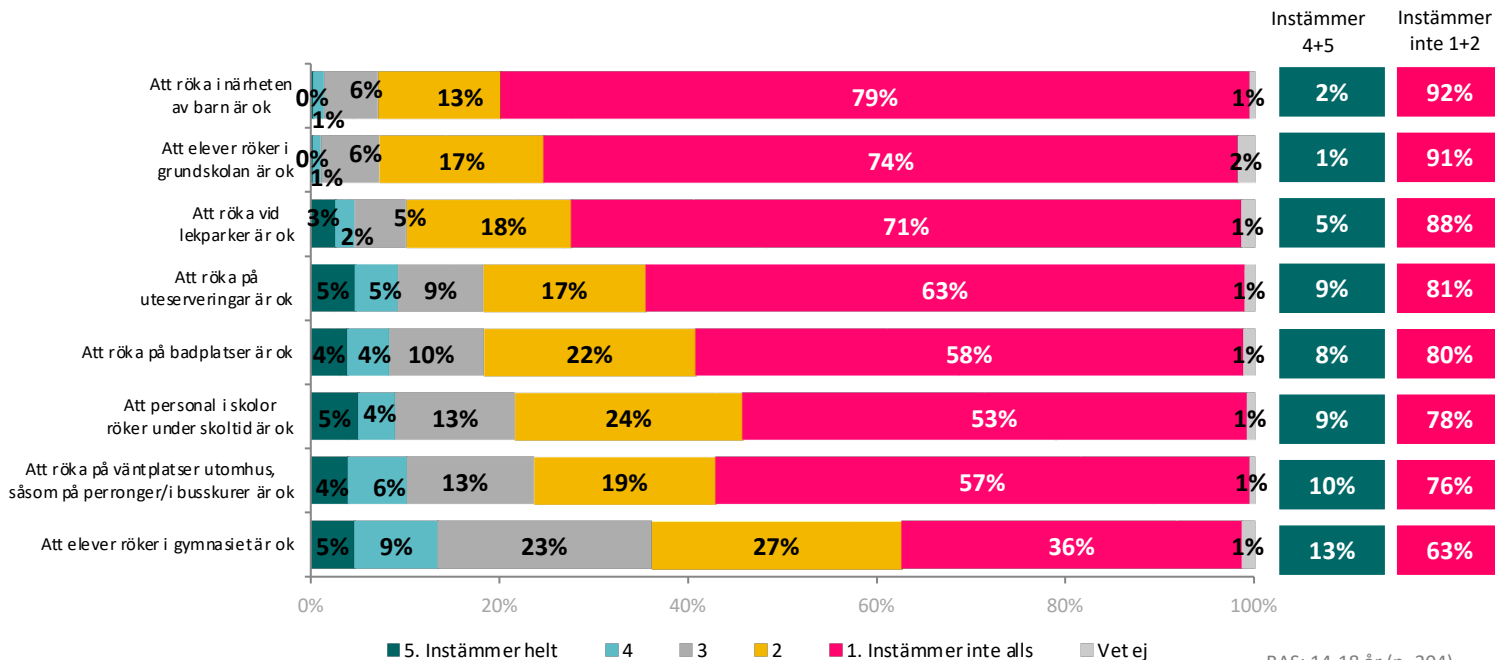
	Instämmer inte (andel 1+2)								
	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Att elever röker i grundskolan är ok	 97%	95%	96%	93%	94%	96%	95%	95%	97%
Att röka i närheten av barn är ok	95%	93%	93%	94%	95%	95%	93%	92%	94%
Att röka vid lekparkar är ok	90%	88%	89%	89%	92%	89%	88%	86%	92%
Att röka på väntplatser utomhus, såsom på perronger/i busskurer är ok	 86%	82%	81%	82%	84%	79%	76%	75%	79%
Att röka på badplatser är ok	79%	79%	77%	78%	84%	79%	76%	75%	79%
Att röka på uteserveringar är ok	81%	78%	77%	73%	74%	72%	69%	68%	70%
Att elever röker i gymnasiet är ok	78%	76%	76%	74%	84%	78%	78%	80%	85%
Att personal i skolor röker under skoltid är ok*	72%	73%	73%	74%	77%	74%	72%	75%	*

BAS: 18-79 år 2024 (n=1063), 2023 (1039), 2022 (n=1001)

*Nytt påstående 2017

Drygt en av tio instämmer i påståendet: "Att elever röker i gymnasiet är okej"

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar instämmer inte i högre grad:

Att röka vid lekparkar är ok (88%)

- Ort - Större städer och kommuner nära större stad (94%)

Att röka på badplatser är ok (80%)

- Ort - Större städer och kommuner nära större stad (91%)

Att röka på uteserveringar är ok (81%)

- Ort - Större städer och kommuner nära större stad (90%)

Jämförelse mellan åren 2016 – 2024

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

	Instämmer inte (andel 1+2)								
	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Att röka i närheten av barn är ok	92%	94%	95%	96%	96%	96%	94%	93%	95%
Att röka vid lekparken är ok	88%	91%	90%	92%	89%	90%	88%	89%	92%
Att elever röker i grundskolan är ok	91%	91%	92%	86%	91%	89%	89%	94%	95%
Att röka på uteserveringar är ok	81%	83%	85%	83%	82%	76%	73%	77%	77%
Att röka på väntplatser utomhus, såsom på perronger/i busskurer är ok	76%	80%	82%	85%	81%	77%	75%	75%	77%
Att röka på badplatser är ok	80%	80%	84%	84%	82%	82%	80%	80%	88%
Att personal i skolor röker under skoltid är ok*	78%	78%	82%	77%	74%	76%	80%	81%	*
Att elever röker i gymnasiet är ok	63%	65%	67%	70%	66%	68%	59%	62%	65%

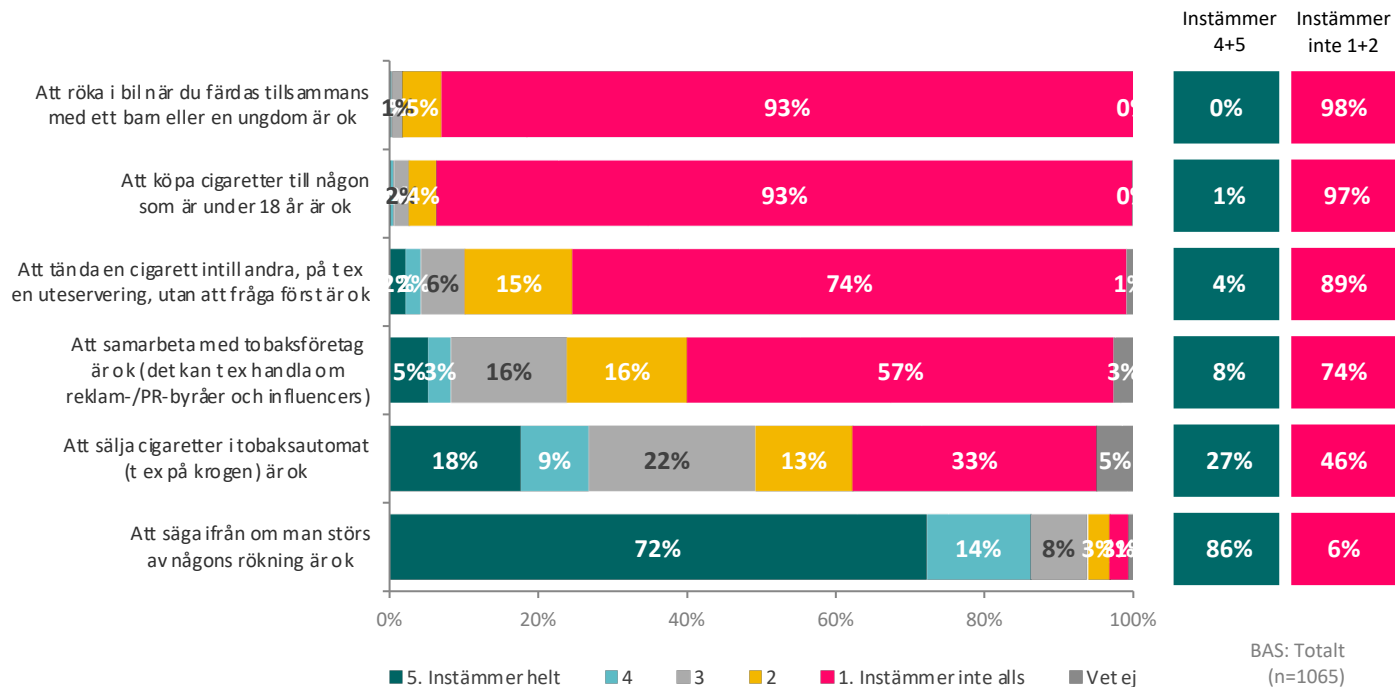
BAS: 14-18 år 2024 (n=304), 2023 (n=344), 2022 (n=316)

*Nytt påstående 2017

ETIK-index

Att röka i en bil när man färdas tillsammans med ett barn/ungdom anser nästan samtliga inte vara okej

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar instämmer inte i högre grad:

Att tända en cigarett intill andra, på t ex en uteservering, utan att fråga först är ok - (89%)

- Ålder - 65-79 år (97%)
- Ålder - 50-79 år (94%)

Att samarbeta med tobaksföretag är ok (det kan t ex handla om reklam-/PR-byråer och influencers) (74%)

- Kvinna (81%)
- Ålder - 65-79 år (87%)
- Ålder - 50-79 år (80%)

Att sälja cigaretter i tobaksautomat (t ex på krogen) är ok - (46%)

- Ålder - 65-79 år (56%)
- Ålder - 50-79 år (52%)
- Region - Sydsverige (55%)

Jämförelse mellan åren 2016 – 2024

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

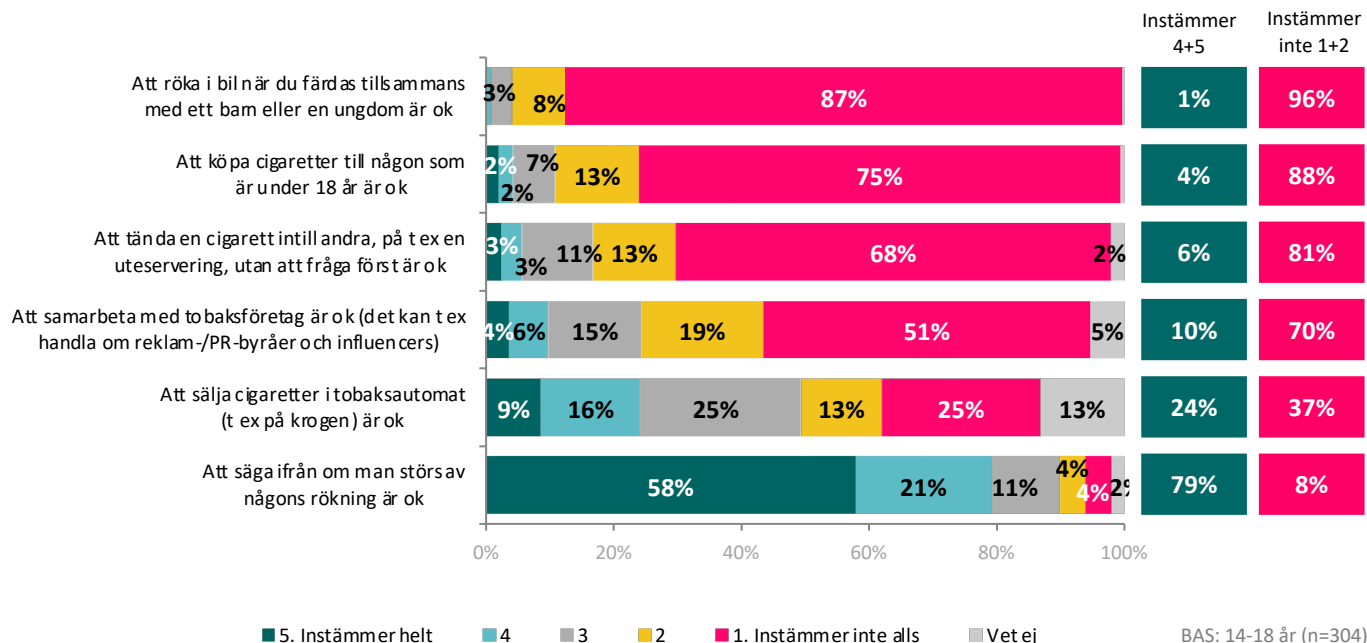
	Instämmer inte (andel 1+2)								
	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Att röka i bil när du färdas tillsammans med ett barn eller en ungdom är ok	98%	98%	98%	97%	98%	98%	97%	97%	98%
Att köpa cigaretter till någon som är under 18 år är ok	97%	96%	96%	97%	96%	97%	97%	98%	97%
Att tända en cigarett intill andra, på t ex en uteservering, utan att fråga först är ok	89%	87%	85%	87%	90%	83%	83%	82%	83%
Att samarbeta med tobaksföretag är ok (det kan t ex handla om reklam-/PR-byråer och influencers)*	74%	74%	73%	74%	75%	*	*	*	*
Att sälja cigaretter i tobaksautomat (t ex på krogen) är ok	46%	43%	45%	45%	48%	45%	44%	43%	46%
Att säga ifrån om man störs av någons rökning är ok	6%	6%	6%	6%	8%	7%	6%	8%	11%

BAS: 18-79 år 2024 (n=1065), 2023 (n=1039), 2022(n=1001)

*Nytt påstående 2020

Nära nio av tio tycker inte det är okej att köpa cigaretter till någon som är under 18 år

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

Signifikanta skillnader mot totalen
Följande undergrupper svarar
instämmer inte i högre grad:

Att samarbeta med tobaksföretag
är ok (det kan t ex handla om
reklam-/PR-byråer och influencers)
(70%)

- Tjejer (76%)

Jämförelse mellan åren 2016 – 2024

FRÅGA: Ta ställning till i vilken utsträckning du instämmer i att nedanstående påståenden är okej.

	Instämmer inte (andel 1+2)								
	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Att röka i bil när du färdas tillsammans med ett barn eller en ungdom är ok	96%	98%	98%	97%	95%	98%	97%	98%	98%
Att köpa cigaretter till någon som är under 18 år är ok	88%	90%	92%	90%	90%	90%	92%	95%	91%
Att tända en cigarett intill andra, på t ex en uteservering, utan att fråga först är ok	81%	86%	86%	90%	88%	86%	82%	85%	84%
Att samarbeta med tobaksföretag är ok (det kan t ex handla om reklam-/PR-byråer och influencers)	70%	75%	73%	66%	72%	*	*	*	*
Att sälja cigaretter i tobaksautomat (t ex på krogen) är ok	37%	44%	45%	41%	43%	45%	38%	41%	42%
Att säga ifrån om man störs av någons rökning är ok	8%	5%	8%	8%	9%	7%	4%	7%	11%

BAS: 14-18 år 2024 (n=304), 2023 (n= 344), 2022 (n=316)

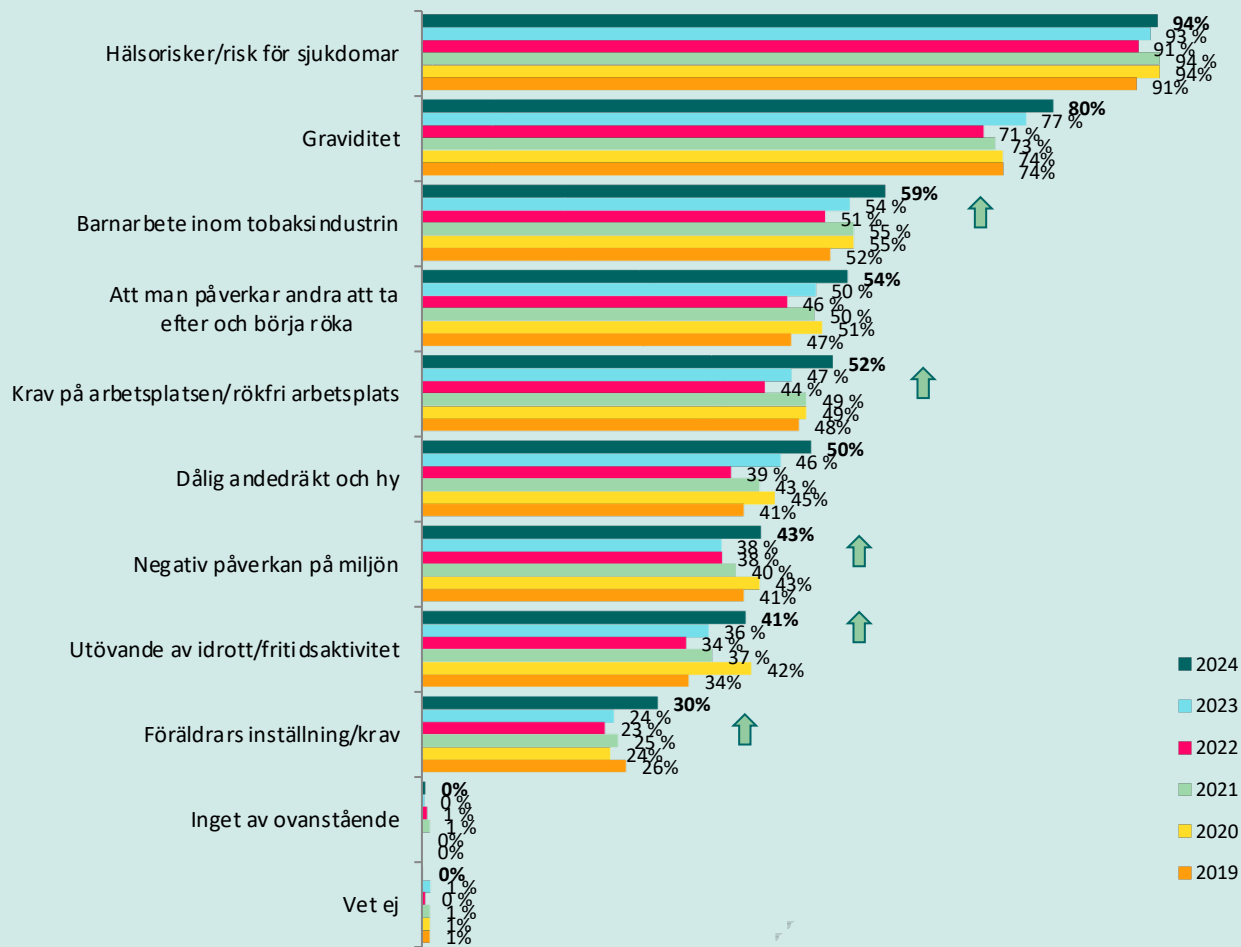
*Nytt påstående 2020

Skäl till att börja respektive avstå

Signifikant fler tycker att barnarbete inom tobaksindustrin är skäl nog att avstå från tobak jämfört med föregående år - 59 procent uppger det

FRÅGA: Vilket eller vilka av nedanstående skäl tycker du är skäl nog för att avstå från tobak? Kryssa i det eller de alternativ som stämmer bäst ned din uppfattning.

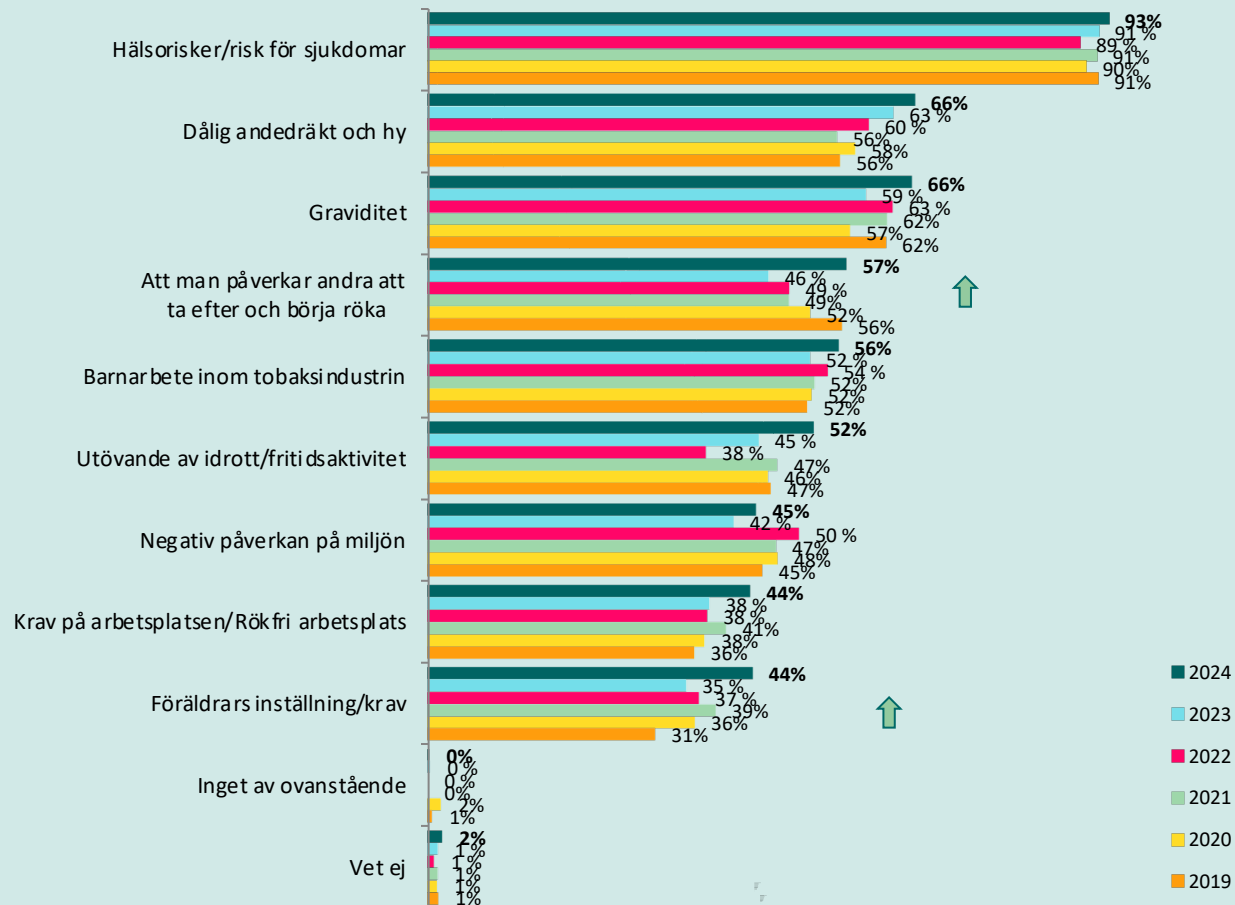

BAS: 18-79 år 2024 (n=1064), 2023 (n=1039), 2022 (n=1001)

Signifikant fler tycker att påverkan på andra att ta efter rökning är skäl nog att avstå från tobak jämfört med föregående år

- 57 procent uppger det

FRÅGA: Vilket eller vilka av nedanstående skäl tycker du är skäl nog för att avstå från tobak? Kryssa i det eller de alternativen som stämmer bäst ned din uppfattning.

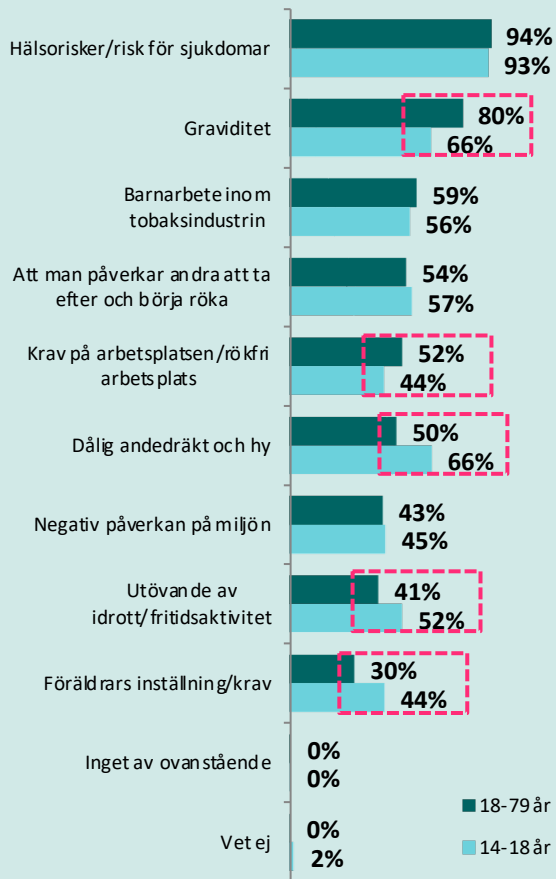
BAS: 14-18 år 2024 (n=304), 2023 (n=344), 2022 (n=316)

Det främsta skälet att avstå från tobak är hälsorisker/risk för sjukdomar

FRÅGA: Vilket eller vilka av nedanstående skäl tycker du är skäl nog för att avstå från tobak? Kryssa i det eller de alternativen som stämmer bäst ned din uppfattning.

Markerar signifikanta skillnader mellan målgrupperna

BAS: 18-79 år (n=1064), 14-18 år (n=304)

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

18 – 79 år

Graviditet (80%)

- Ålder - 18-29 år (89%)

Barnarbete inom tobaksindustrin (59%)

- Kvinna (66%)
- Ålder - 18-29 år (69%)

Att man påverkar andra att ta efter och börja röka (54%)

- Ålder - 18-29 år (65%)

14 – 18 år

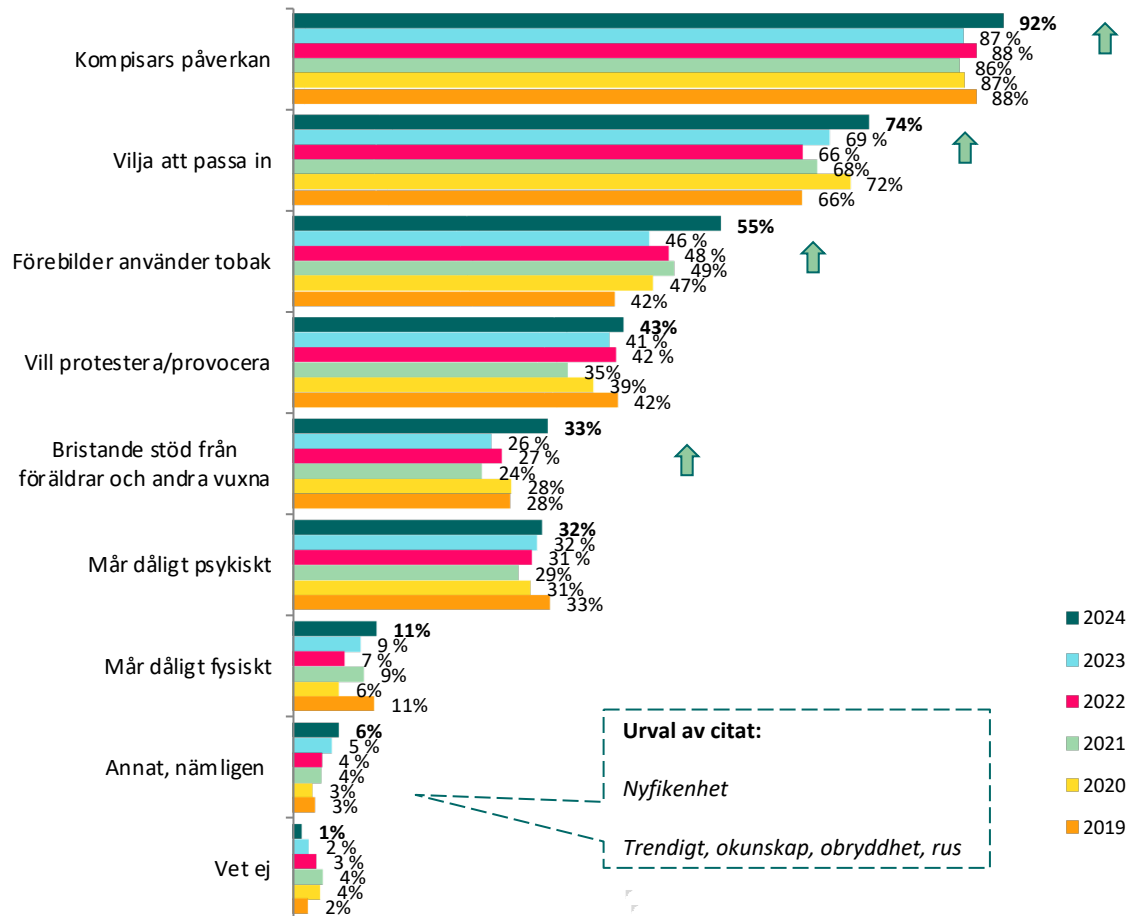
Föräldrars inställning/krav (44%)

- 14 – 15 år (52%)

Kompisars påverkan tros fortsatt vara den främsta anledningen till varför man börjar röka

- Signifikant fler uppger det i år

FRÅGA: Vad av följande tror du är orsaker till att man börjar röka? Kryssa i det/de alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

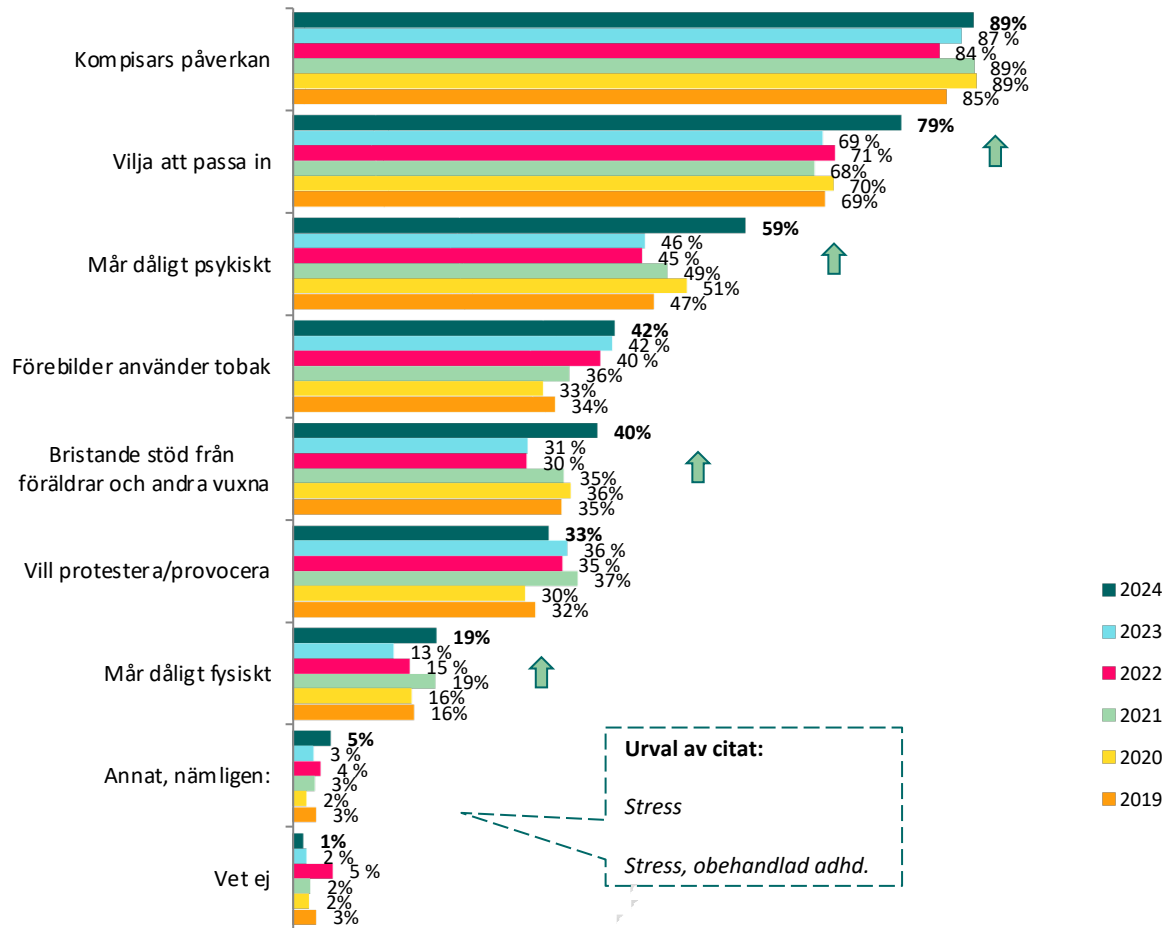

BAS: 18-79 år 2024 (n=1064), 2023 (n=1039), 2022 (n=1001)

För samtliga öppna svar, se bifogad Excelfil.

Kompisars påverkan och viljan att passa in tros fortfarande vara de huvudsakliga orsakerna till varför man börjar röka

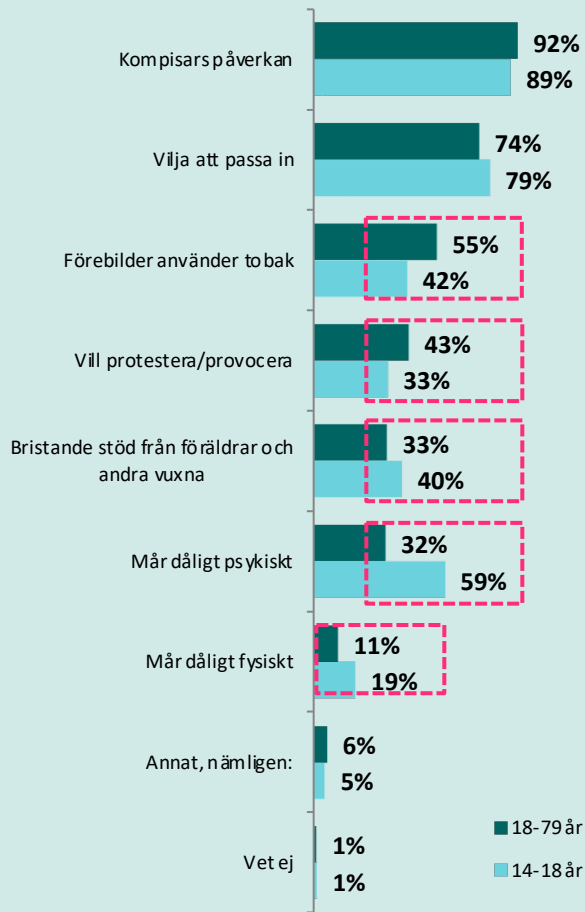
FRÅGA: Vad av följande tror du är orsaker till att man börjar röka? Kryssa i det/de alternativen som stämmer bäst med din uppfattning.

Bägge målgrupperna tror att kompisarnas påverkan är den främsta orsaken till att man börjar röka

FRÅGA: Vad av följande tror du är orsaker till att man börjar röka? Kryssa i det/de alternativen som stämmer bäst med din uppfattning.

Markerar signifikanta skillnader mellan målgrupperna

BAS: 18-79 år (n=1064), 14-18 år (n=304)

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

18 – 79 år

Vilja att passa in (74%)

- Ålder - 18-29 år (81%)

Förebilder använder tobak (55%)

- Ort - Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner (61%)

Vill protestera/provocera (43%)

- Ålder - 30-49 år (48%)
- Ålder - 18-49 år (48%)

14 – 18 år

Mår psykiskt dåligt (59%)

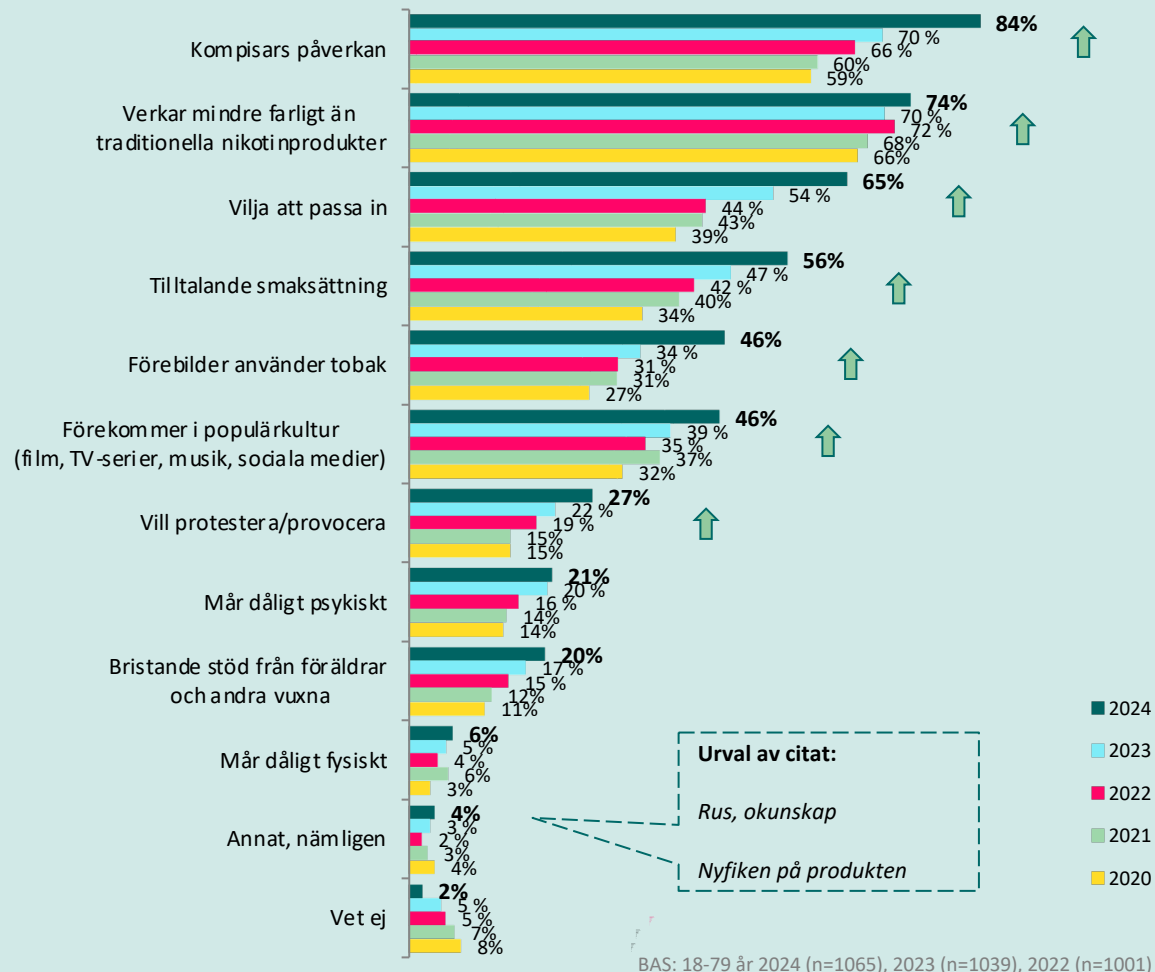
- Tjej (68%)

Förebilder använder tobak (42%)

- 14 – 15 år (50%)

Kompisars påverkan, verkar mindre farligt, viljan att passa in, smaksättning och olika förebilder är bland annat några signifikanta skillnader

FRÅGA: Vad av följande tror du är orsaker till att man testar nya nikotinprodukter? Med nya nikotinprodukter menar vi till exempel e-cigarettor och snusliknande produkter som kallas nikotinpåsar, nikotinportioner eller tobaksfritt/vitt snus. Kryssa i det/de alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

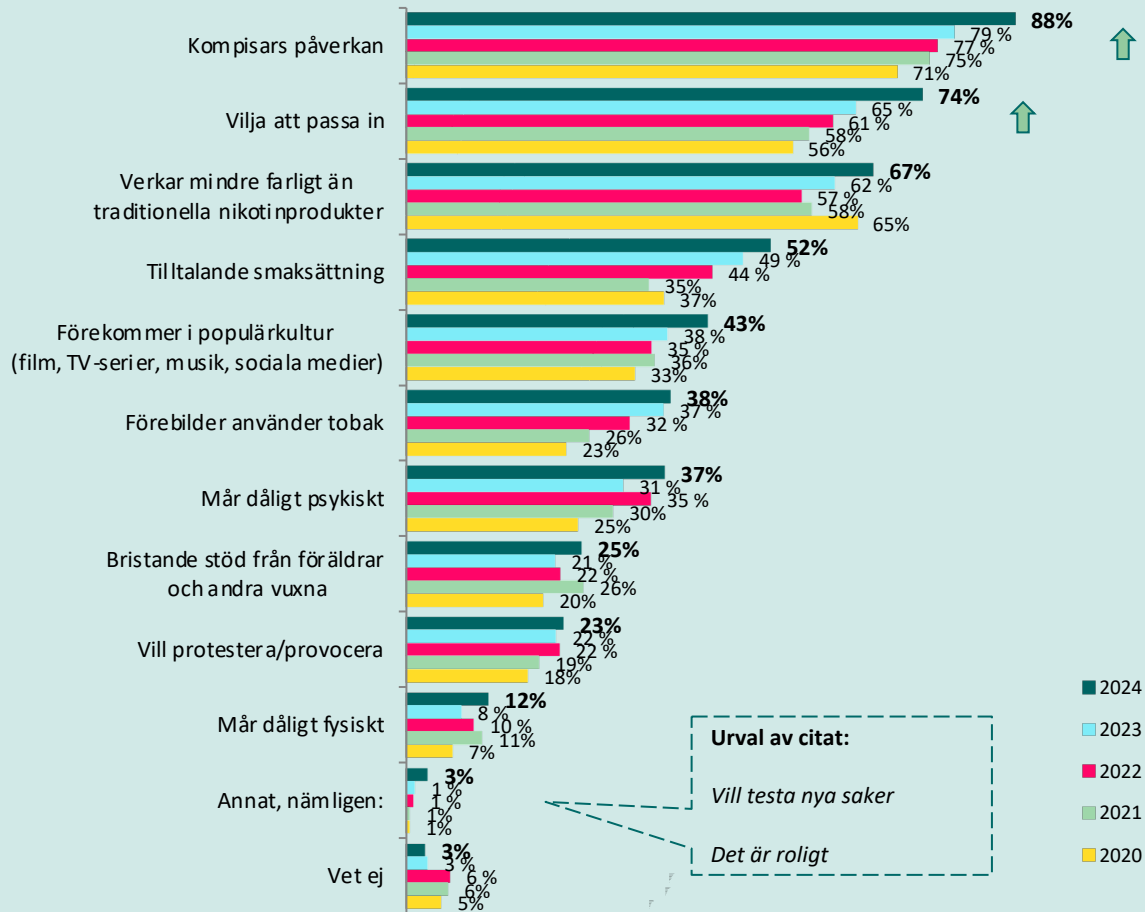

BAS: 18-79 år 2024 (n=1065), 2023 (n=1039), 2022 (n=1001)

För samtliga öppna svar, se bifogad Excelfil.

Kompisars påverkan och viljan att passa in ökar signifikant jämfört med tidigare år

FRÅGA: Vad av följande tror du är orsaker till att man testat nya nikotinprodukter? *Med nya nikotinprodukter menar vi till exempel e-cigarettor och snusliknande produkter som kallas nikotinpåsar, nikotinportioner eller tobaksfritt/vitt snus. Kryssa i det/de alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.*

BAS: 14-18 år 2024 (n=304), 2023 (n=344), 2022 (n=316)

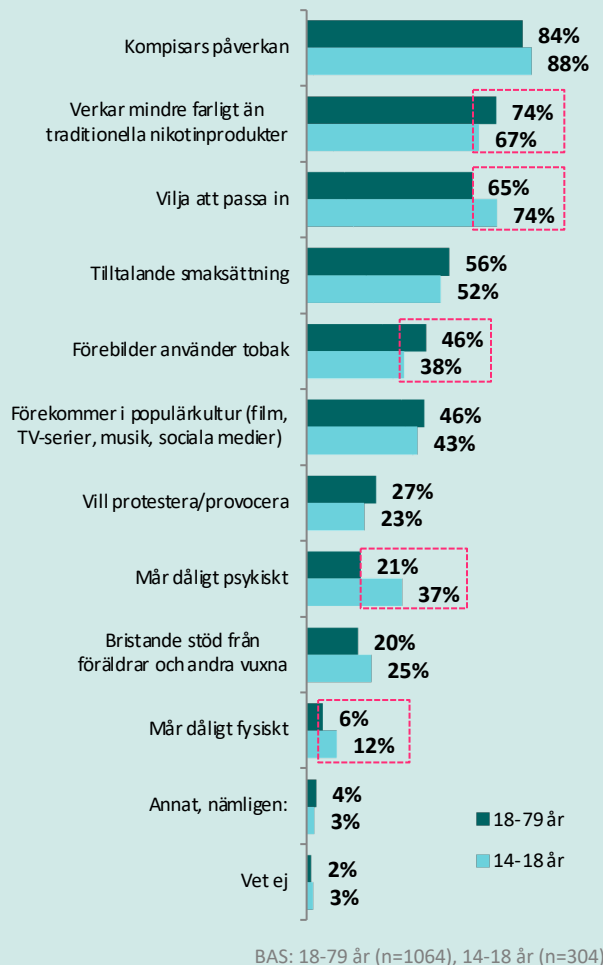
För samtliga öppna svar, se bifogad Excelfil.

Unga svarar i högre grad att viljan att passa in är en orsak till att man testar nya nikotinprodukter

FRÅGA: Vad av följande tror du är orsaker till att man testar nya nikotinprodukter? Med nya nikotinprodukter menar vi till exempel e-cigarettor och snusliknande produkter som kallas nikotinpåsar, nikotinportioner eller tobaksfritt/vitt snus. Kryssa i det/de alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

Markerar signifikanta skillnader mellan målgrupperna

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

18 – 79 år

Kompisars påverkan (84%)

- Ålder - 18-29 år (91%)

Vilja att passa in (65%)

- Ålder - 18-29 år (73%)

Tilltalande smaksättning (56%)

- Kvinna (62%)
- Ålder - 18-29 år (71%)
- Ålder - 18-49 år (64%)

14 – 18 år

Verkar mindre farligt än traditionella nikotinprodukter (67%)

- Tjej (73%)
- 16-18 år (72%)

Mår dåligt psykiskt (37%)

- Tjej (43%)

Bristande stöd från föräldrar och andra vuxna (25%)

- 14-15 år (34%)

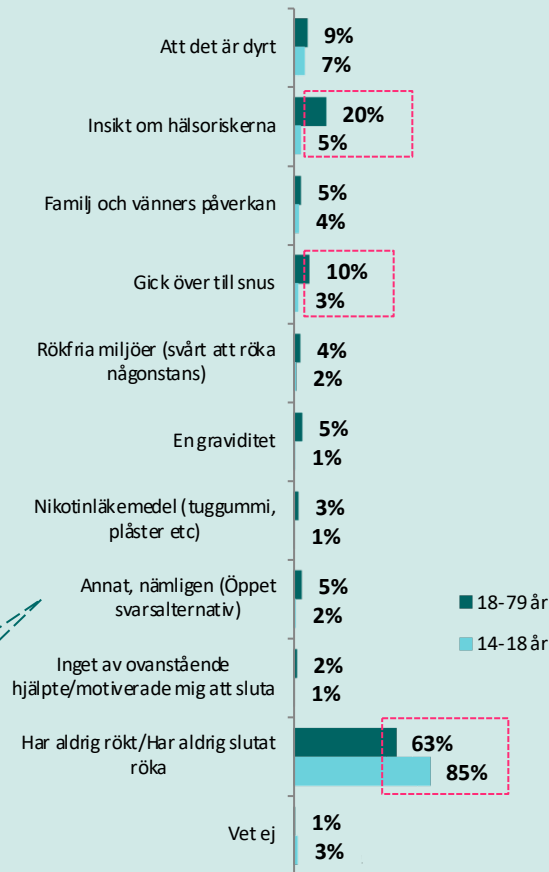
Allmänheten svarar i högre grad att insikt om hälsoriskerna motiverade en till att sluta röka

NY FRÅGA 2024: Om du har slutat röka, vad motiverade dig och hjälpte dig att sluta?
Kryssa i det/de alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

Urval av citat:

Viljan

Hälsoproblem. Gick över till nikotinpåsar.

BAS: 18-79 år (n=1065), 14-18 år (n=304)

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

18 – 79 år

Insikt om hälsoriskerna (20%)

- Ålder - 50-64 år (29%)
- Ålder - 65-79 år (35%)

Har aldrig rökt/Har aldrig slutat röka (63%)

- Ålder - 18-29 år (90%)
- Region - Mellansverige (68%)

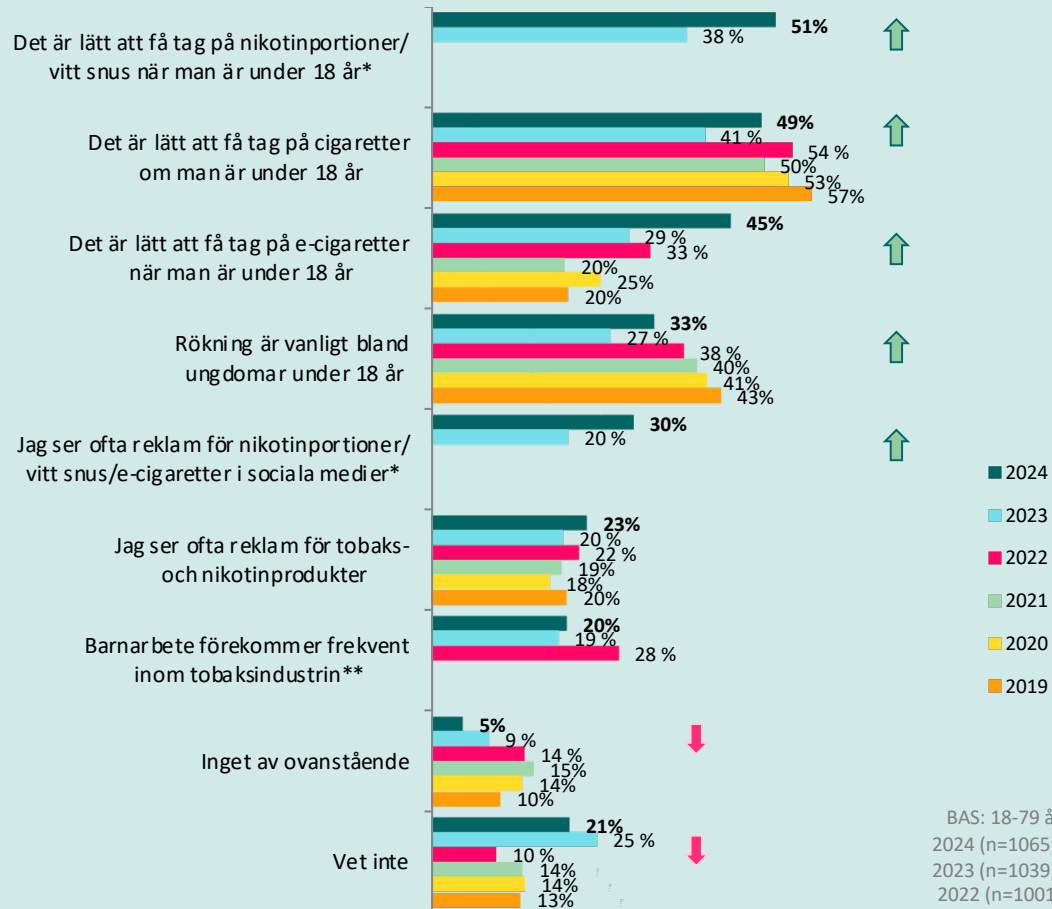

Kunskap

Signifikant fler uppgger i år att det är lätt att få tag i nikotinportioner/ cigaretter när man är under 18 år

FRÅGA: Vilka av följande påståenden stämmer
med din uppfattning?

Flera svar är möjliga.

BAS: 18-79 år
2024 (n=1065),
2023 (n=1039),
2022 (n=1001)

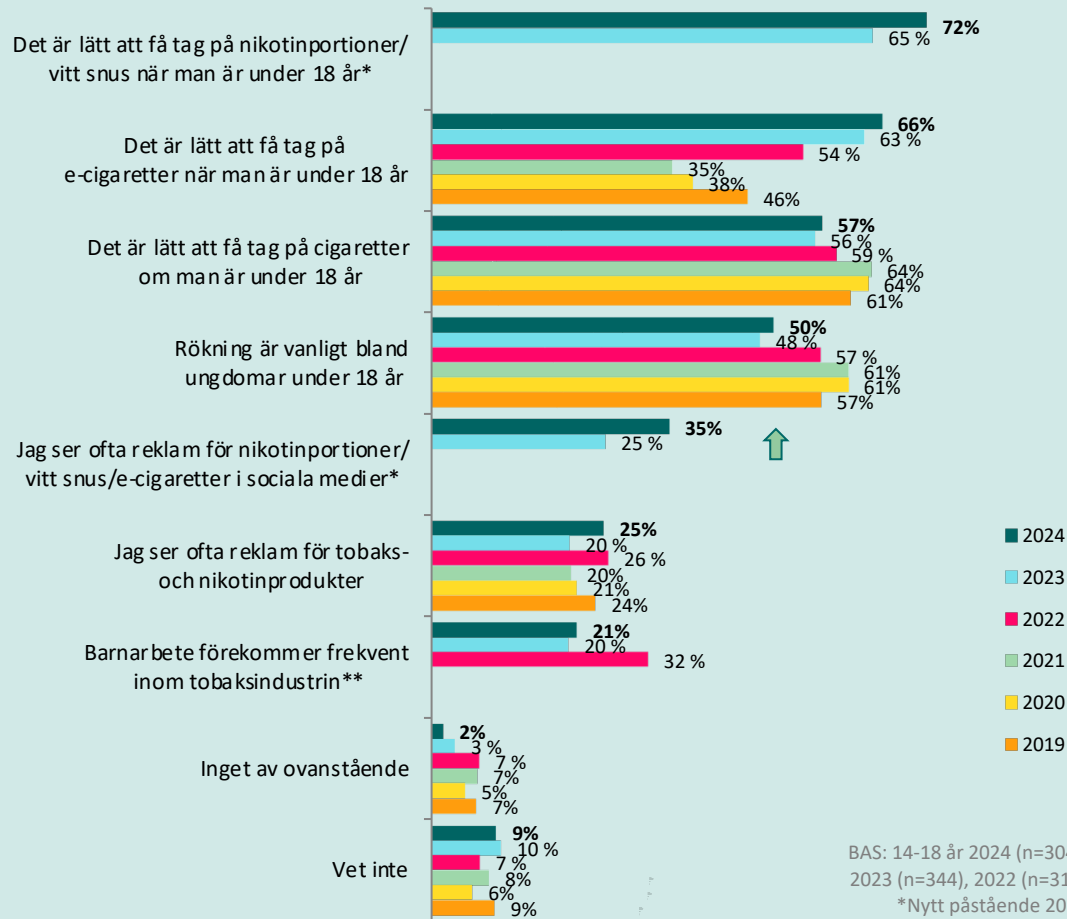
*Nytt påstående 2023

**Nytt påstående 2022

Signifikant fler uppger att de ofta ser reklam för nikotinportioner i sociala medier

FRÅGA: Vilka av följande påståenden stämmer med din uppfattning?

Flera svar är möjliga.

BAS: 14-18 år 2024 (n=304),
2023 (n=344), 2022 (n=316)

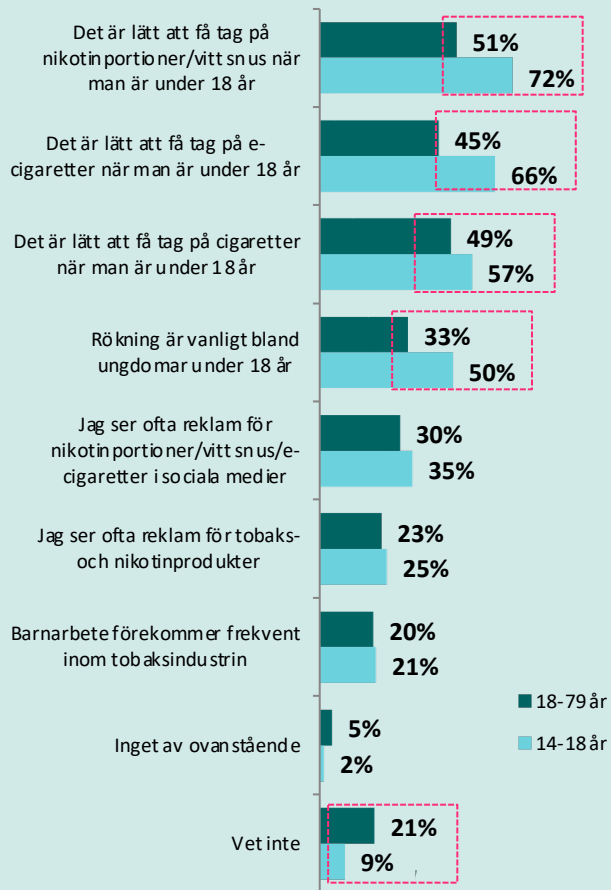
*Nytt påstående 2023

**Nytt påstående 2022

Unga uppger i signifikant högre grad att det är lätt att få tag på nikotinportioner när man är under 18 år

FRÅGA: Vilka av följande påståenden stämmer med din uppfattning?

Flera svar är möjliga.

BAS: 18-79 år (n=1065), 14-18 år (n=304)

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

18 – 79 år

Det är lätt att få tag på nikotinportioner/vitt snus när man är under 18 år (51%)

- Ålder - 18-29 år (69%)
- Region - Västsverige (58%)

Det är lätt att få tag på cigaretter när man är under 18 år (49%)

- Ålder - 18-29 år (57%)

Det är lätt att få tag på e-cigarett när man är under 18 år (45%)

- Ålder - 18-29 år (52%)

14 – 18 år

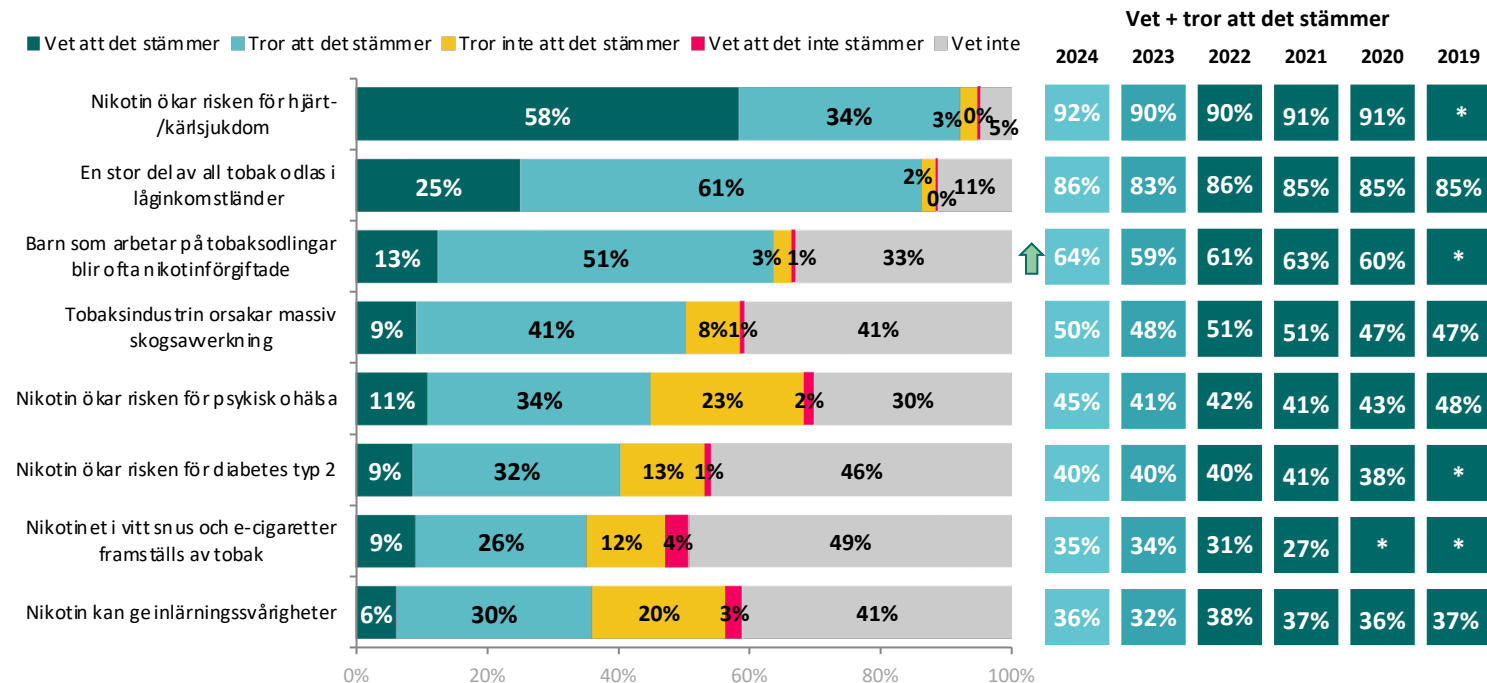
Det är lätt att få tag på cigaretter när man är under 18 år (57%)

- 16-18 år (65%)

Markerar signifikanta skillnader mellan målgrupperna

Påståenden om tobak och nikotin

FRÅGA: Nu kommer några påståenden om tobak som vi ber dig ta ställning till.

BAS: 18-79 år 2024 (n=1064), 2023 (n=1039), 2022 (n=1001)

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad vet/tror att det stämmer:

Tobaksindustrin orsakar massiv skogsavverkning (50%)

- Ålder - 18-29 år (66%)
- Ålder - 18-49 år (59%)

Barn som arbetar på tobaksodlingar blir ofta nikotinförgiftade (64%)

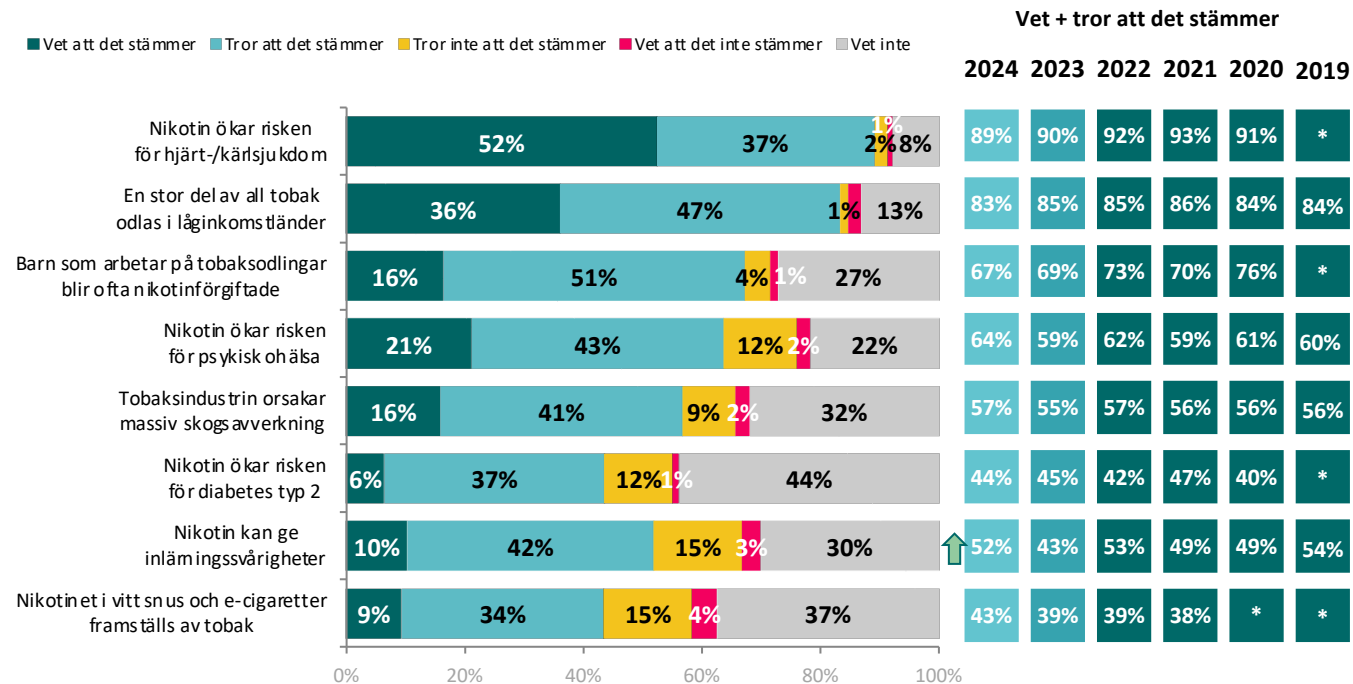
- Kvinna (74%)
- Ålder - 18-29 år (80%)
- Ålder - 18-49 år (69%)

Nikotinet i vitt snus och e-cigarett framställs av tobak (35%)

- Region - Västsverige (43%)

Påståenden om tobak och nikotin

FRÅGA: Nu kommer några påståenden om tobak som vi ber dig ta ställning till.

BAS: 14-18 år 2024 (n=304), 2023 (n=344), 2022 (n=316)

Signifikanta skillnader mot totalen
Följande undergrupper svarar i
högre grad vet/tror att det
stämmer:

Nikotin ökar risken för psykisk
ohälsa (64%)

- Tjej (70%)

Jämförelse mellan målgrupperna - 2024

FRÅGA: Nu kommer några påståenden om tobak som vi ber dig ta ställning till:

Vet att det stämmer + tror att det stämmer

	18-79 ÅR	14-18 år
Nikotin ökar risken för hjärt-/kärlsjukdom	92%	89%
En stor del av all tobak odlas i låginkomstländer	86%	83%
Barn som arbetar på tobaksodlingar blir ofta nikotinförgiftade	64%	67%
Tobaksindustrin orsakar massiv skogsavverkning	50%	57%
Nikotin ökar risken för psykisk ohälsa	45%	64%
Nikotin ökar risken för diabetes typ 2	40%	44%
Nikotinet i vitt snus och e-cigarett framställs av tobak	35%	43%
Nikotin kan ge inlärningssvårigheter	36%	52%

I den **yngre målgruppen** är det signifikant fler som instämmer i att tobaksindustrin orsakar skogsavverkning, ökar risken för psykisk ohälsa, nikotinet i vitt snus och e-cigarett framställs av tobak och att nikotin kan ge inlärningssvårigheter.

 Markerar signifikanta skillnader mellan målgrupperna

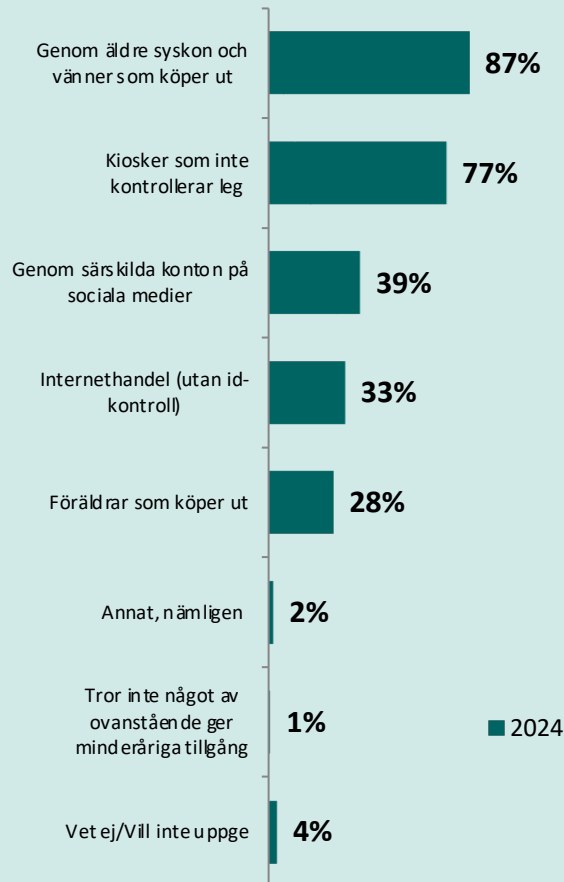
BAS: 18-79 år (n=1064), 14-18 år (n=304)

Specifik fråga till målgruppen 14-18 år

Barn/ungdomar tror främst att man har tillgång till vitt snus och e-cigarett genom äldre syskon/vänner som köper ut

NY FRÅGA 2024: Hur tror du att minderåriga får tillgång till vitt snus och e-cigarett? Kryssa i det/de alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

BAS: 14-18 år 2024 (n=304)

För samtliga öppna svar, se bifogad Excel-fil.

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Genom särskilda konton på sociala medier (39%)

- Tjej (49%)

Internethandel (utan id-kontroll) (33%)

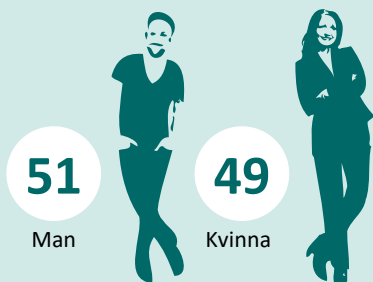
- Ålder - 14-15 år (43%)

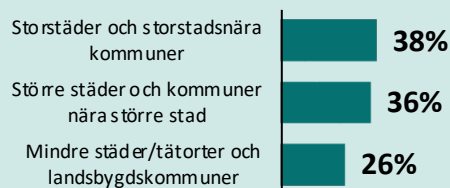
Bakgrundsfrågor

Bakgrund

KÖN

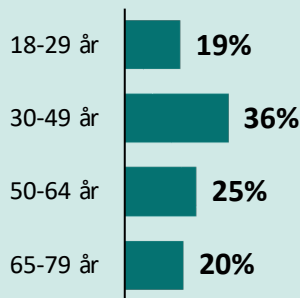
REGION

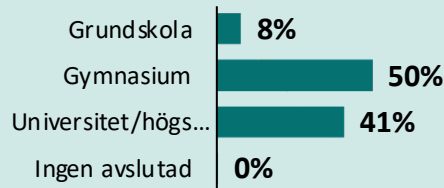
ORT

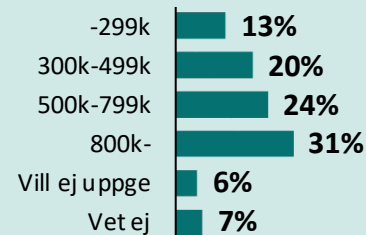
ÅLDER

UTBILDNING

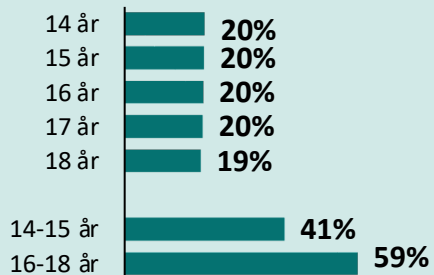
HUSHÅLLSINKOMST

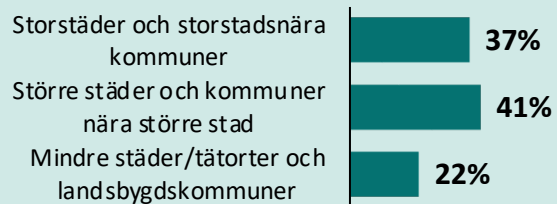
BAS: 18-79 år (n=1065)

Bakgrund

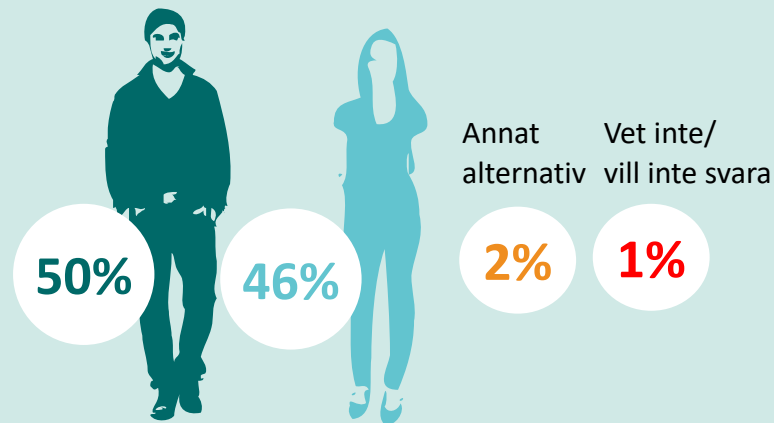
ÅLDER

ORT

KÖN

BAS: 14-18 år (n=344)

Om Novus undersökningar

Vi på Novus älskar frågor

Kontakter på Novus

Konsult

Peter Blid

Mobil: 079 073 80 66

E-post: peter.blid@novus.se

Projektledare

Nora Amanda Doma

OM NOVUS UNDERSÖKNINGAR

BEGREPPSFÖRKLARING

I Novus rapporter redovisar vi ofta skillnader mellan olika värden, något vi kallar för statistiskt säkerställda skillnader, statistiska signifikanser eller att något "inte är inom felmarginalen".

Konfidensgrad

Novus standard är 95% konfidensgrad, vilket innebär att det sanna värdet för populationen med 95% sannolikhet ligger inom det intervall som ges av stickprovets värde +/- felmarginalen. Att använda 95% konfidensgrad motsvarar en signifikansnivå på 5%.

Vad är en felmarginal?

Felmarginalen är ett mått på osäkerheten i en skattning av en parameter. Exempelvis blir felmarginalen vid ett stickprov på 1000 individer, på 5% signifikansnivå, för följande utfall:
20/80: +/- **2,5%**
50/50: +/- **3,1%**

Är det statistiskt säkerställt?

Om en skillnad är större än felmarginalen är skillnaden statistiskt säkerställd. En statistiskt säkerställd skillnad mellan två olika värden innebär att det är en skillnad som troligen inte enbart kan förklaras av slumpen. Det som är säkerställt är således att det finns en skillnad, inte själva storleken.

KORT OM NOVUS

KOMMUNGRUPPSINDELNING

I rapporten redovisas signifikanta skillnader för tre huvudgrupper av kommuner; storstäder och storstadsnära kommuner, större städer och kommuner nära större stad samt mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. Novus använder SKR:s kommungruppsindelning från 2017.

A. STORSTÄDER OCH STORSTADSNÄRA KOMMUNER

- A1. Storstäder - kommuner med minst 200 000 invånare i den största tätorten.
- A2. Pendlingskommun nära storstad – kommuner med minst 40% utpendling till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun.

B. STÖRRE STÄDER OCH KOMMUNER NÄRA STÖRRE STAD

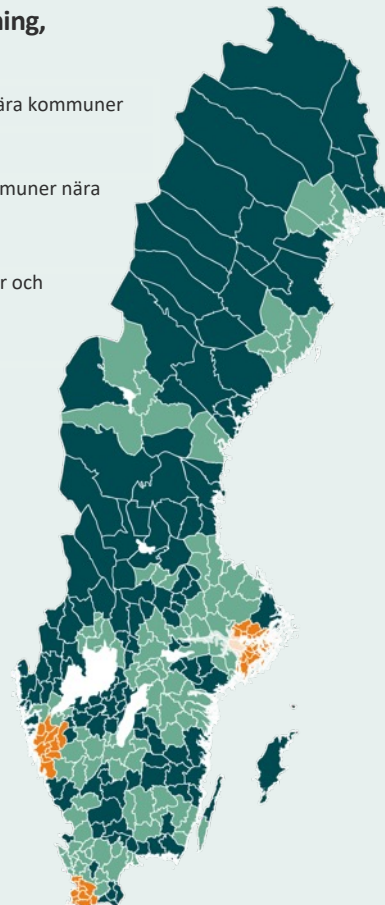
- B3. Större stad - kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.
- B4. Pendlingskommun nära större stad - kommuner med minst 40% utpendling till arbete i en större stad.
- B5. Lågpendlingskommun nära större stad – kommuner med mindre än 40% utpendling till arbete i en större stad.

C. MINDRE STÄDER/TÄTORTER OCH LANDSBYGDSKOMMUNER

- C6. Mindre stad/tätort - kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.
- C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort - kommuner med minst 30% ut- eller inpendling till mindre ort.
- C8. Landsbygdskommun - kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30%).
- C9. Landsbygdskommun med besöksnäring - landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, det vill säga antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/ hotell/ restaurang i förhållande till invånarantalet.

Kommungruppsindelning, huvudgrupper

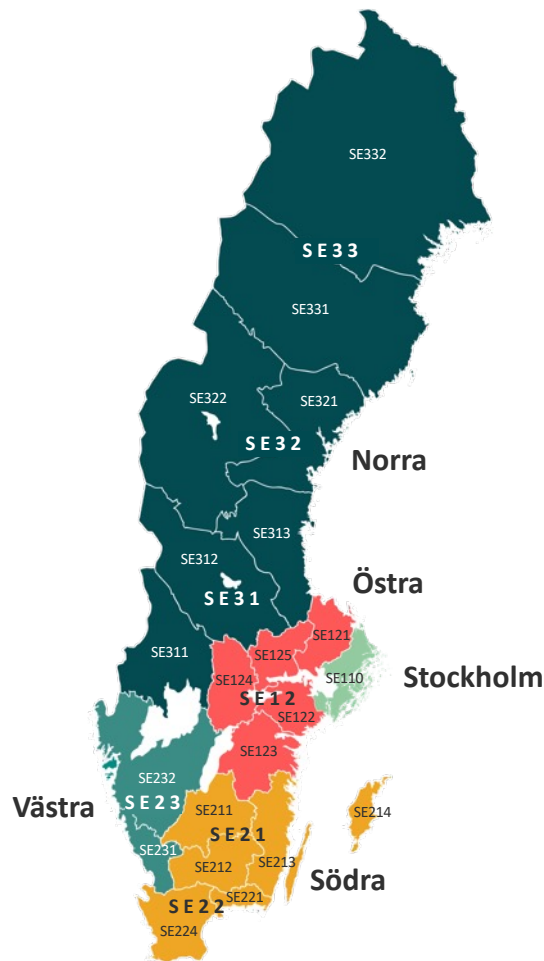
- Storstäder och stadsnära kommuner
- Större städer och kommuner nära större stad
- Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner

NOVUS SVERIGEPANEL – STANDARD FÖR REGIONER

Fr.o.m 1 januari 2023

5 regioner	Andel
Stockholm SE11 Stockholm	23,2%
Östra SE12 Östra Mellansverige	16,7%
Södra SE22 Sydsverige SE21 Småland med öarna	23,2%
Västra SE23 Västsverige	20,0%
Norra SE32 Mellersta Norrland SE33 Övre Norrland SE31 Norra Mellansverige	16,9%

KORT OM NOVUS SVERIGEPANEL

Novus Sverigepanel består av ungefär 50 000 paneldeltagare. Panelen är slumpmässigt rekryterad (man kan inte anmäla sig själv för att tjäna pengar eller för att man vill påverka opinionen) och är riksrepresentativ avseende ålder, kön och region i åldersspannet 18–79 år. Eventuella skevheter i panelstruktur avhjälpas genom att ett riksrepresentativt urval dras från panelen samt av att resultatet viktsas.

Vi vårdar vår panel väl genom så kallad panelmanagement. Det innebär bland annat att vi ser till att man inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, inte heller i flera liknande undersökningar. Vi har också ett system för belöningar till panelen.

Fråga gärna efter mer information kring vårt panelmanagement!

Undersökningsgenomförande

Ett urval ur panelen dras. Dessa får en inbjudan till undersökningen via e-post. Inbjudan innehåller information om hur lång tid undersökningen tar att besvara, sista svarsdatum samt en länk som man klickar på för att komma till frågeformuläret. Man kan besvara alla frågor på en gång alternativt göra paus och gå tillbaka till frågeformuläret vid ett senare tillfälle.

När datainsamlingen är klar påbörjas databearbetningen. Därefter produceras tabeller och en rapport sammanställs.

KORT OM KVALITET I WEBBPANELER

Novus Sverigepanel håller hög kvalitet. Vi genomför kontinuerligt kvalitetskontroller och valideringar av både panelen och de svar som paneldeltagarna ger.

I jämförande studier har vi konstaterat att panelmedlemmarna i Novus panel ägnar tillräckligt med tid på sig för att svara på frågor noggrant och att det också finns en logik i svaren (exempel: om man tycker om både glass och choklad, då tycker man också om chokladglass). I andra paneler, bl.a. de som är självrekryterade ser vi inte denna logik i samma utsträckning.

En öppen panel stimulerar även proffstyckare som är ute efter att påverka och/eller respondenter som främst prioriterar belöning. Undersökningsföretagen ska mäta, inte påverka.

Novus panelmedlemmar besvarar i genomsnitt 12 undersökningar per år, vilket är betydligt färre undersökningar än i många andra paneler. Novus använder även karantänsregler så en panelmedlem som lärt sig något i en tidigare undersökning inte sedan får en uppföljande undersökning i samma ämne.

Några viktiga checkpoints när man genomför webbundersökningar i paneler:

- Panelen ska vara slumpmässigt rekryterad för att kunna leverera resultat som är riksrepresentativa
- Undersökningsföretaget ska för varje enskild undersökning bjuda in ett slumpmässigt urval.
- Panelmedlemmarna ska inte få för många undersökningar eller liknande undersökningar.
- Panelen ska skötas med ett bra panelmanagement avseende panelsupport, belöningar, validering av svar osv.
- Tid för fältarbetet (genomförandet av intervjuer) ska alltid redovisas och helst innehålla både vardagar och helgdagar.

PUBLICERINGSREGLER

Novus varumärke är en garant för att en undersökning har gått rätt till och att slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen.

Enligt internationella branschregler (ESOMAR) är Novus som undersökningsföretag ansvariga för att våra undersökningar tolkas rätt vid första publicering.

ESOMAR²⁴ **Corporate**

För att säkerställa att våra undersökningar presenteras på ett korrekt sätt ber vi alltid att få se den text som skrivs med syfte att publiceras där Novus undersökningar omnämns.

Novus förbehåller sig rätten att korrigera felaktiga siffror och tolkningar som har publicerats.